ARBEJDERBEVÆGELSENS ERHVERVSRÅD

Unge uden uddannelse ender uden for arbejdsmarkedet

Risikoen for kontanthjælp tidobles uden ungdomsuddannelse

De unge, som forlader folkeskolen uden at få en ungdomsuddannelse, har markant større risiko for at ende langt fra arbejdsmarkedet senere i livet, sammenlignet med de unge, som får en ungdomsuddannelse. Nye beregninger fra AE viser, at risikoen for at være på kontanthjælp i voksenlivet er mere end ti gange større for unge uden en ungdomsuddannelse, sammenlignet med dem som har taget en ungdomsuddannelse.

af senioranalytiker **Mie Dalskov Pihl** & stud.polit **Andreas Mølgaard** **18. april** 2012

Analysens hovedkonklusioner

- Hver femte af de unge, som forlod folkeskolen i 1993 uden senere at få en ungdomsuddannelse, er i dag - som voksne - meget langt fra arbejdsmarkedet.
- Risikoen for at være kontanthjælpsmodtager eller komme på førtidspension som voksen, er hhv. 10 og 13 gange større for unge uden en ungdomsuddannelse.
- Omkring 7 ud af 10 af de unge som tog en ungdomsuddannelse efter folkeskolen i 1993 er i dag i beskæftigelse. Af de unge som ikke fik en ungdomsuddannelse, er det blot 4 ud af 10, der i dag er i job.
- Risikoen for at ende som ikke-arbejdsmarkedsparat kontanthjælpsmodtager er større for kvinder uden en ungdomsuddannelse end for mænd uden ungdomsuddannelse.

Kontakt

Senioranalytiker
Mie Dalskov Pihl
Tlf. 33 55 77 20
Mobil 26 20 40 36
md@ae.dk

Kommunikationschef
Janus Breck
Tlf. 33 55 77 25
Mobil 40 61 34 38
jb@ae.dk

De unge fra 1993 – hvordan er det gået dem?

I denne analyse er det undersøgt, hvordan det går en ungdomsårgang senere i livet afhængig af, om de unge har fået taget en ungdomsuddannelse eller ej.

Helt konkret ser analysen nærmere på den ungdomsårgang som forlod folkeskolen i 1993[1] og undersøger, hvordan deres tilknytning til arbejdsmarkedet og kontanthjælpssystemet har været frem til år 2011. Metoden er nærmere beskrevet i boks 1.

Boks 1. Metodebeskrivelse

Analysen tager udgangspunkt i alle 15-årige med bopæl i Danmark i 1993. Ungdomsårgangen opdeles i to grupper afhængig af om de 10 år efter (dvs. som 25-årige) har afsluttet en ungdomsuddannelse eller ej. Analysen belyser herefter ungdomsårgangens tilknytning til arbejdsmarkedet frem til i dag.

Tilknytningen til arbejdsmarkedet kan inddeles i 3 grupper: om personen er under uddannelse, i beskæftigelse eller er på en indkomstoverførsel. I denne analyse stammer oplysningerne om personen er i gang med en uddannelse eller i beskæftigelse fra Danmarks statistiks registerdata, mens oplysninger om indkomstoverførsler stammer fra DREAM. Idet der endnu ikke forelægger oplysninger vedr. beskæftigelse og uddannelse for 2011 anvendes DREAM til at belyse beskæftigelsessituationen i år 2011, mens uddannelsesoplysninger fra 2010 anvendes som proxy for om personen er under uddannelse i 2011.

I Danmarks Statistiks registerdata hentes beskæftigelsesoplysningerne fra RAS-statistikken. I denne statistik er beskæftigelsen opgjort i sidste uge af november. For at der er overensstemmelse mellem opgørelsestidspunkt for beskæftigelse og indkomstoverførsler, er en tilsvarende periode valgt i DREAM. Det optimale uge-valg i DREAM ville selvfølgelige være den samme uge som i RAS, men da novemberopgørelsen for 2011 i DREAM er behæftet med usikkerhed, er sidste uge i oktober valgt til analysen. Dette er gjort for alle år.

Idet en person kan optræde i flere opgørelser på samme tid vil der i det følgende gives eksempler på hvordan dette er håndteret i analysen:
En person under uddannelse som har et studiejob eller er lærling i en virksomhed, vil både være i gang med en uddannelse og være i beskæftigelse. Denne person er i analysen kategoriseret som værende under uddannelse. Ligeledes vil en person i løntilskud, være på en overførselsindkomst (fx på dagpenge) i DREAM og stå som beskæftiget i RAS-statistikken. Denne person vil i analysen blive kategoriseret som værende på dagpenge.

Unge uden uddannelse ender i højere grad på offentlig forsørgelse

Tabel 1 viser, hvordan det er gået de unge fra 1993 fordelt på, om de har fået en ungdomsårgang eller ej. Der ses på ungdomsårgangens tilknytning til arbejdsmarkedet 6, 12 og 18 år efter de forlod folkeskolen i 1993 opdelt på, hvorvidt de har gennemført en ungdomsuddannelse.

Af tabellen fremgår det, at andelen, som er på overførselsindkomst, er markant højere blandt de unge, som ikke har taget en ungdomsuddannelse sammenlignet med de unge, som har taget en uddannelse efter folkeskolen. I 1999, 6 år efter årgangen forlod folkeskolen, var det 9 ud 10 med en ungdomsuddannelse, som enten var i beskæftigelse eller under uddannelse. For de unge uden en ungdomsuddannelse var det blot 6 ud 10, der var i beskæftigelse eller under uddannelse, mens knap hver femte var på kontanthjælp.

Helt frem til i dag er der langt flere blandt de unge, der fik en ungdomsuddannelse, der er i beskæftigelse. Blandt dem, der har fået en ungdomsuddannelse, er knap 7 ud af 10 i beskæftigelse i dag, mens det kun gælder for godt 4 ud af 10 blandt dem, der ikke fik en ungdomsuddannelse.

[1] En ungdomsårgang defineres som alle 15-årige med bopæl i Danmark i 1993. Det er omkring 15-årsalderen, at de fleste unge forlader folkeskolen med en afgangseksamen.

Hovedparten af de unge, der ikke fik en ungdomsuddannelse, er i dag uden for arbejdsstyrken. Eksempelvis er 13,5 pct. af de unge uden en ungdomsuddannelse i dag på kontanthjælp, mens hver tiende er på førtidspension. Blandt de dengang 15-årige, som har fået en ungdomsuddannelse i de efterfølgende år, er det imidlertid kun 1,3 pct., der i dag er på, mens 0,7 pct. er på førtidspension. Risikoen for at ende på kontanthjælp, er dermed præcis 10 gange så stor for unge uden en uddannelse som for den andel af de unge, som fik taget sig en ungdomsuddannelse, mens risikoen for at være på førtidspension er 13 gange så stor.

Samtidig fremgår det af tabel 1, at en stor del af de unge, der ikke fik en ungdomsuddannelse, i dag er placeret som ikke-arbejdsmarkedsparate kontanthjælpsmodtagere. Dermed regnes de helt ud af arbejdsstyrken og tæller af samme årsag heller ikke som arbejdsløse i statistikkerne.

Tabel 1. 15-årige i 1993 fordelt på ungdomsuddannelse og socioøkonomisk status senere i livet

	Med ungdomsuddannelse			Uden ungdomsuddannelse		
	1999	2005	2011	1999	2005	2011
		Pct.			Pct.	
Kontanthjælp	2,2	1,1	1,3	19,2	16,3	13,5
Heraf						
Arbejdsmarkedsparat	*0,7*	*0,3*	*0,3*	*4,6*	*3,5*	*2,0*
Ikke-arbejdsmarkedsparat	*1,5*	*0,8*	*1,0*	*14,6*	*12,8*	*11,5*
Førtidspension	0,0	0,2	0,7	3,3	6,2	10,0
Revalidering	0,0	0,2	0,3	0,4	0,6	0,5
Dagpenge	1,6	4,8	3,5	2,5	5,7	5,8
I gang med uddannelse	51,7	26,6	7,4	18,1	16,0	8,1
I beskæftigelse	39,5	64,2	69,4	43,4	47,0	41,9
Sygedagpenge m.m.	5,0	2,8	17,3	13,2	8,3	20,2
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kilde: AE på baggrund af Danmarks statistiks registerdata og DREAM.

Hver femte uden en ungdomsuddannelse er meget langt fra arbejdsmarkedet

Fordeler man kontanthjælpsmodtagerne i 2011 på, om de er til rådighed for arbejdsmarkedet, er risikoen for at være ikke-arbejdsmarkedsparat kontanthjælpsmodtager 11 gange så stor for dem uden ungdomsuddannelse sammenlignet med dem, som har taget en ungdomsuddannelse. Det fremgår af figur 2, der viser de 15-årige i 1993 opdelt efter, hvorvidt de efterfølgende har gennemført en ungdomsuddannelse, samt om de er arbejdsmarkedsparate eller ikke-arbejdsmarkedsparate kontanthjælpsmodtagere.

Blandt de unge, som ikke har fået en ungdomsuddannelse, er 11,5 pct. kategoriseret som ikke-arbejdsmarkedsparate kontanthjælpsmodtagere, mens dette blot gælder for 1 pct. af de unge med en ungdomsuddannelse. Indregnes de 10 pct. som er på førtidspension (jf. tabel 1), er det således hver femte af de unge uden en ungdomsuddannelse, som i dag er meget langt fra arbejdsmarkedet.

Figur 2. 15-årige i 1993 fordelt på ungdomsuddannelse og status for kontanthjælp i 2011

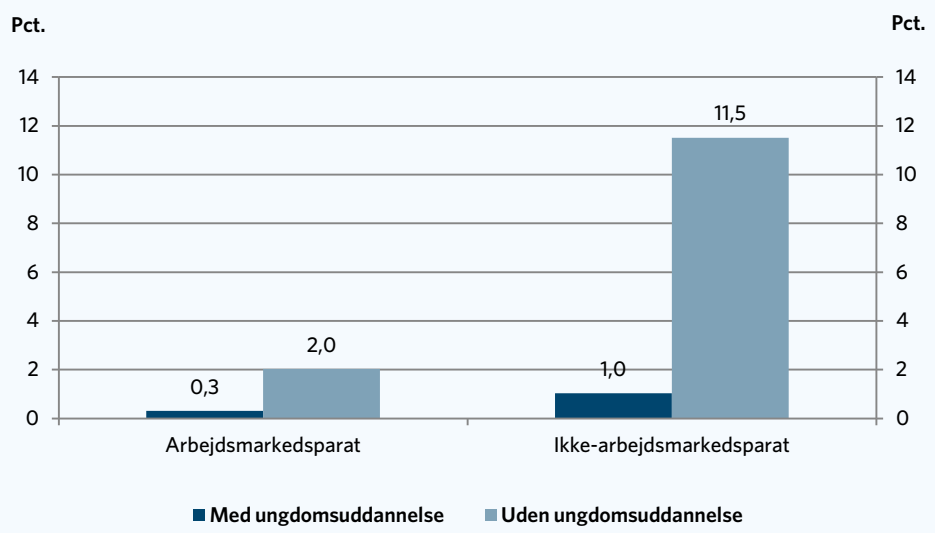

Kilde: AE på baggrund af Danmarks statistiks registerdata og DREAM.

Andelen, som i dag er i beskæftigelse, er ligeledes markant højere blandt unge med en ungdomsuddannelse sammenlignet med dem, som i dag ikke har en ungdomsuddannelse. Som det fremgår af figur 3, er 7 ud af 10 af de unge med en ungdomsuddannelse i dag i beskæftigelse, mens dette kun gælder for godt 40 pct. af dem uden en ungdomsuddannelse. Beskæftigelsesmulighederne er med andre ord væsentligt forbedret med en ungdomsuddannelse i bagagen.

Figur 3. Andelen af 15-årige i 1993, som er i beskæftigelse i 2011

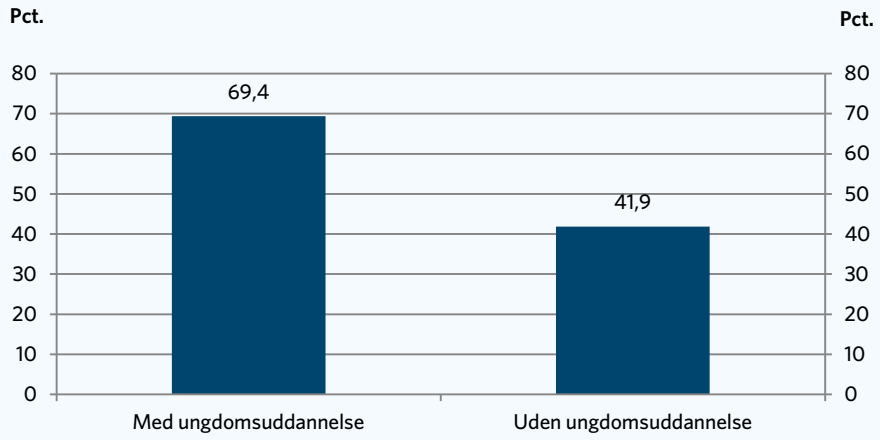

Kvinder uden ungdomsuddannelse er mere udsatte end mænd

Opdeler man ungdomsårgangen fra 1993 på køn, og ser på deres tilknytning til arbejdsmarkedet i dag, er der en klar tendens til, at beskæftigelsen blandt mænd, uanset om de har en ungdomsuddannelse eller ej, er væsentlig højere end for kvinder.

Blandt de mænd, som ikke fik en ungdomsuddannelse, er knap halvdelen i beskæftigelse i 2011, mens det blot er 35 pct. af kvinderne. Dette fremgår af figur 4.A. og 4.B.

Figur 4.A. Andel af en ungdomsårgang som er i beskæftigelse i 2011, mænd

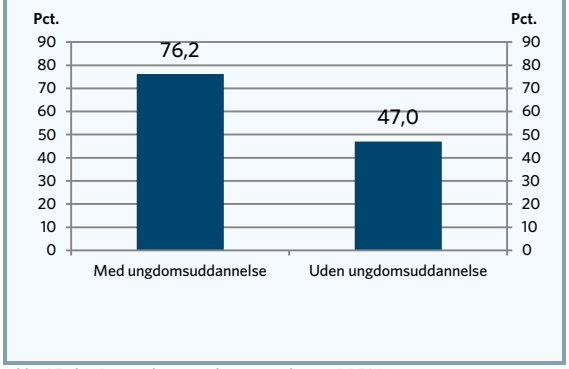

Kilde: AE pba. Danmarks statistiks registerdata og DREAM

Figur 4.B. Andel af en ungdomsårgang som er i beskæftigelse i 2011, kvinder

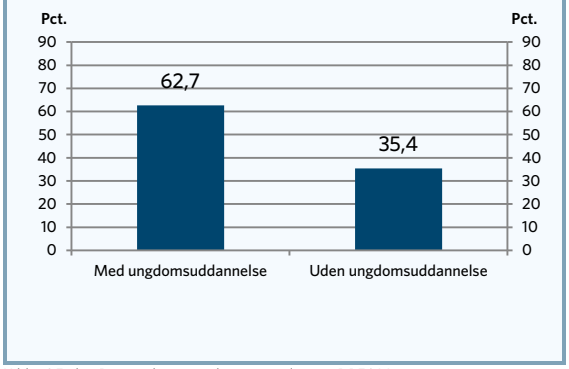

Kilde: AE pba. Danmarks statistiks registerdata og DREAM

Figur 5.A. og 5.B. viser samtidig andelen af mænd og kvinder på kontanthjælp i 2011 – opdelt på arbejdsmarkedsparathed samt om de har taget en ungdomsuddannelse. Af figurerne fremgår det, at der er flere ikke-arbejdsmarkedsparate kontanthjælpsmodtagere blandt kvinder uden en ungdomsuddannelse end blandt mænd. Som figur 5.B. viser, er det i dag hver 8. kvinde uden ungdomsuddannelse, der er ikke-arbejdsmarkedsparat kontanthjælpsmodtager, hvilket svarer til 12,3 pct. Blandt mændene uden ungdomsuddannelse er det knap 11 pct., hvilket svarer til omkring hver 9. mand. Dette fremgår af figur 5.A. Med andre ord er risikoen for at ende langt fra arbejdsmarkedet større for kvinder uden ungdomsuddannelse end for mænd uden ungdomsuddannelse.

Figur 5.A. 15-årige i 1993 fordelt på ungdomsuddannelse og kontanthjælpsstatus i 2011, mænd

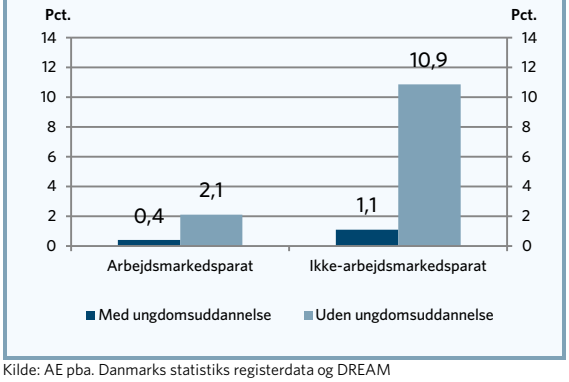

Kilde: AE pba. Danmarks statistiks registerdata og DREAM

Figur 5.B. 15-årige i 1993 fordelt på ungdomsuddannelse og kontanthjælpsstatus i 2011, kvinder

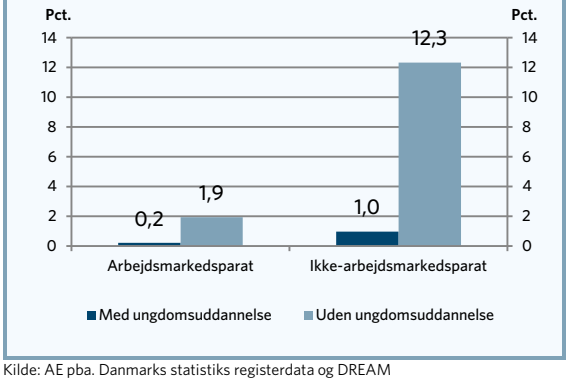

Kilde: AE pba. Danmarks statistiks registerdata og DREAM

Uddannelse er den sikreste vej til et stabilt arbejdsliv

Som det fremgår af analysen, har personer med en ungdomsuddannelse langt bedre tilknytning til arbejdsmarkedet end personer, som kun har folkeskolen som højest fuldførte uddannelse.

Tidligere analyser fra AE har vist, at uddannelse ikke kun er vigtig for den enkelte men også for samfundet. Samfundet opnår nemlig højere velstand, når uddannelsesniveauet i arbejdsstyrken stiger, mens statskassen får gevinster ved uddannelse i form af øgede skatteindtægter og færre udgifter til overførsler.

Derfor er det alfa omega, at alle unge i dag gennemfører en ungdomsuddannelse, hvad enten det er en erhvervsuddannelse, som giver direkte adgang til arbejdsmarkedet, eller en gymnasial uddannelse, som leder videre til en videregående uddannelse. Et stigende uddannelsesniveau er det vigtigste redskab til at skabe øget økonomisk vækst og velstandsudvikling samt reducere antallet af offentligt forsørgede i Danmark.